

Тульчинська С.О.

д.е.н., професор, професор кафедри економіки і підприємництва

Жалілова Д.

здобувачка кафедри економіки і підприємництва

КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ВІД ОБМЕЖЕНЬ ДО ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ

На сьогоднішній день, одним з першочергових аспектів реалізації стабільного функціонування національної макроекономічної системи є формування передумов до стійкого розвитку підприємницького сектору в умовах економічної нестабільності та загальної акселерації впливу факторів невизначеності на господарські процеси. Враховуючи значні відмінності на сучасному етапі економічного розвитку, актуальним є звернення до теми розвитку підприємництва в Україні. Важливість цього питання полягає у недостатньому врахуванні інституційного аналізу реформ та державної підтримки, які впливають на бізнес-середовище. Для створення сприятливого бізнес-середовища важливо спростити процедури реєстрації та ліцензування, реформувати податкову систему.

Додаткової уваги потребує проблематика стабільного безпечного розвитку підприємницького середовища в умовах воєнного стану, адже під впливом активних бойових дій національна економічна система зазнала істотного скорочення промислового потенціалу, зниження рівня інфраструктурного забезпечення, зменшення фінансових можливостей до розвитку капіталу, дефіциту операційного капіталу, обмеження обсягу кадрового ресурсу до забезпечення стабільного функціонування господарських одиниць [1, с. 99].

Україні слід зосередитися на вдосконаленні своєї фінансової екосистеми, особливо для стартапів, оскільки вона покладається на залучення інвестицій і підтримку фінансових продуктів, таких як венчурний капітал, для сприяння інноваційному розвитку [2]. Такі дії можуть значно стимулювати докапіталізацію вітчизняних компаній та сприяти подальшому економічному розвитку. Метою цього дослідження є вивчення тенденцій розвитку бізнесу в Україні з урахуванням викликів, з якими стикається підприємництво. У даному дослідженні визначено основні перешкоди інноваційного розвитку та оцінено ефективність заходів щодо їх подолання.

Важливим кроком стало ухвалення стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малих і середніх підприємств до 2027 року. Дана стратегія наголошує на необхідності підтримки малого та середнього бізнесу, особливо жінок, інвалідів та ветеранів, визначаючи основні напрямки політики в секторі малого та середнього бізнесу з акцентом на реструктуризацію збанкрутілих компаній, зелений перехід, цифрову трансформацію та інклюзію. Завдяки спільним зусиллям міжнародних партнерів з Німеччиною було створено альянс для сталого розвитку малих і середніх підприємств, що призвело до відчутних результатів [3].

За даними Мінекономіки, реалізація цієї стратегії покращить індекс економічної свободи та знизить рівень безробіття. Невизначеність, спричинена збройним конфліктом, суттєво змінила бізнес-середовище в Україні, особливо на сході та півдні країни. Проте до кінця 2023 року 91% підприємств відновили роботу, продемонструвавши стійкість та адаптивність. Виробнича потужність підприємства досягла 53,4% довоєнного рівня і, як очікувалось, у 2024 році зріс до 56%. Державна підтримка залишається важливою, оскільки для розвитку малого бізнесу потрібні значні суми капіталу: малим підприємствам потрібно до 950 000 доларів США, а малим підприємствам – від 30 000 до 300 000 доларів США. Хоча більшість компаній зосереджуються на внутрішньому ринку, 43% розглядають можливість виходу на міжнародні ринки [4].

Деякі сектори, такі як будівництво та роздрібна торгівля, вже пережили швидке відновлення, демонструючи здатність української економіки підтримувати стабільність і сприяти зростанню під час кризи. Саме тому економічна стабільність і зростання в Україні вимагають сприяння підприємництву, особливо під час війни. Політика держави щодо підтримки малого та середнього підприємництва сприятиме адаптації до нових реалій бізнес-середовища та сприятиме інноваційному розвитку.

Отже, збільшення фінансування, міжнародна співпраця та орієнтація на сталий розвиток є запорукою підвищення конкурентоспроможності українських компаній, а реалізація цих стратегій визначатиме економічну ситуацію України в найближчі роки, саме тому забезпечення ефективності процесів стратегування та довгострокового планування на урядовому рівні у межах національної економічної системи є першочерговим аспектом у формуванні первинних передумов до розвитку вітчизняного підприємницького сектору.

Перелік посилань:

1. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки підприємництва в умовах воєнного стану. *Економіка та управління підприємством. Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 3 (79). С. 97–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-14>.

2. Вахович І. М., Лютак О. М., Ковальчук Н. В. Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 8 (226). URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/08/08.23.topic_Iryna-M.-Vakhovych-Olena-M.-Liutak-Nadia-V.-Kovalchuk-65-73.pdf.

3. Головне з дослідження програми розвитку ООН (UNDP). *Forbes*. 2024. URL: <https://forbes.ua/news/mayzhe-91-pidpriemstv-v-ukraini-vidnovili-robotu-z-pochatku-viyni-golovne-z-doslidzhennya-programi-rozvitku-oon-undp-20022024-19340>.

4. Уряд схвалив Стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року та операційний план заходів на 2024-2027 роки. *Кабінет Міністрів України*. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-stratehiu-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-do-2027-roku-ta-operatsiinyi-plan-zakhodiv-na-2024-2027-roky>.